

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΤΟ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟ (GERUNDIVUM)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Το γερουνδιακό είναι ρηματικό επίθετο παθητικής διάθεσης (διαθέτουν, δηλαδή, όλα τα ρήματα στην παθητική φωνή καθώς και τα αποθετικά και ημιαποθετικά).

Σχηματίζεται από το ενεστωτικό θέμα με την προσθήκη των καταλήξεων -ndus, -nda, -ndum

Κλίνεται όπως τα δευτερόκλιτα επίθετα

Α΄ Συζυγία: amandus, amanda, amandum

Β΄ Συζυγία: delendus, delenda, delendum

Γ΄ Συζυγία: legendus, legenda, legendum

Δ΄ Συζυγία: audiendus, audienda, audiendum

Μαζί με το sum το γερουνδιακό σχηματίζει τη λεγόμενη παθητική περιφραστική συζυγία (= πρέπει να) και αντιστοιχεί στα ρηματικά επίθετα σε -τέος της αρχαίας ελληνικής.

Το ποιητικό αίτιο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας τίθεται σε δοτική πτώση (δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου), όπως και στα αρχαία ελληνικά.

Συντακτικός ρόλος του γερουνδιακού

Το γερουνδιακό λειτουργεί ως:

1. Επιθετικός προσδιορισμός:

π.χ.

homo ferendus: άνθρωπος που πρέπει να ανεχτούμε

(Χρήση σπάνια. Δεν συναντάται στο σχολικό βιβλίο)

2. Κατηγορηματικός προσδιορισμός: Για να δηλώσει σκοπό με τα ρήματα do, trado, loco, accipio, mitto, curo, praeebo και τα συνώνυμά τους. Στην περίπτωση αυτή αναφέρεται στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο του ρήματος.

π.χ.

Ille se [...] spectandum praebuit. (Μάθημα 36) = Εκείνος παρουσίασε τον εαυτό του (παρουσιάστηκε) για να τον δουν

Το spectandum είναι αιτιατική γερουνδιακού και λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο άμεσο αντικείμενο του praebuit, το se και δηλώνει σκοπό.

3. **Κατηγορούμενο:** Συνοδεύεται πάντα από το ρήμα sum και σχηματίζει, όπως είπαμε, μαζί του την παθητική περιφραστική συζυγία.

Στην περίπτωση αυτή εμφανίζει δύο συντάξεις:

A) Προσωπική σύνταξη:

Όταν το γερουνδιακό συμφωνεί με το υποκείμενο του sum στο οποίο αποδίδεται κατά γένος, αριθμό και πτώση. Αυτό συμβαίνει όταν το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα ενεργητικής σημασίας μεταβατικό που συντάσσεται με αιτιατική ή προέρχεται από το utor (+ αφαιρετική).

π.χ.

Υ Ρ Κ Δοτ. προσ ποιητ. απίου

omnia sunt excitanda tibi = όλα πρέπει να ανασυγκροτηθούν από εσένα.

Το excitanda συμφωνεί κατά γένος, αριθμό και πτώση με το omnia (υποκείμενο)

Έχουμε προσωπική σύνταξη γιατί το excitanda ανήκει στο ρήμα excito που είναι ενεργητικό, μεταβατικό, με αντικείμενο σε αιτιατική.

B) Απρόσωπη σύνταξη

Όταν το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα αμετάβατο ή μεταβατικό με αντικείμενο σε γενική, δοτική ή αφαιρετική (εξαιρείται το utor).

Στην περίπτωση αυτή το γερουνδιακό βρίσκεται στην ονομαστική του ενικού του ουδετέρου, λήγει δηλ. σε -ndum και σχηματίζει με το est απρόσωπη έκφραση.

π.χ.

subveniendum reipublicae est (tibi) (**μαθ. 33**) = πρέπει να βοηθήσεις την πολιτεία. Εδώ έχουμε απρόσωπη σύνταξη του γερουνδιακού, γιατί το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα που συντάσσεται με πτώση διαφορετική από την αιτιατική και συγκεκριμένα με δοτική.

Άρα:

subveniendum est: απρόσ. έκφραση, η οποία ισοδυναμεί με: subvenire + oportet/debet + reipublicae + te

debet/ oportet: απρόσωπο ρήμα

subvenire: υποκείμενο του απροσώπου ρήματος

te: υποκείμενο subvenire

reipublicae: αντικείμενο στο subvenire

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ

Συχνά ζητείται να μετατραπεί η παθητική σύνταξη (παθητική περιφραστική συζυγία) σε ενεργητική σύνταξη (debeo + απαρέμφατο).

Η διαδικασία αυτή γίνεται ως εξής:

A) Προσωπική σύνταξη

Το ποιητικό αίτιο → Υποκείμενο

Η παθητική περιφραστική συζυγία → debeo + απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής

Το Υποκείμενο → Αντικείμενο (σε αιτιατική)

Προσοχή:

Ο χρόνος και η έγκλιση του debeo καθορίζονται από τον χρόνο και την έγκλιση του sum.

Άρα μετά τη μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη έχουμε:

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ + [DEBEO] + ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΕΝΕΣΤΩΤΑ (Ε.Φ.) + ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ

π.χ.

Υ	Ρ	Κ	Ποιητ. Αιτ.	
omnia	sunt	excitanda	tibi	→
Υ	Αντ. απαρ.	Αντ. Ρήμ.	Ρήμα	
tu	omnia	excitare	debes	

Επισημάνση: Προσωπική είναι η σύνταξη και όταν το γερουνδιακό ανήκει σε ρήμα δίπτωτο, αρκεί το άμεσο αντικείμενο να βρίσκεται σε αιτιατική. Η αιτιατική στην παθητική σύνταξη (παθητική περιφραστική συζυγία) θα είναι υποκείμενο, ενώ το έμμεσο αντικείμενο παραμένει στην ίδια πτώση:

π.χ.

quod imperandum militibus esset (Sertorio), 48

esset: Ρήμα

quod: Υποκείμενο του ρήματος esset

imperandum: Κατηγορούμενο στο quod, μέσω του συνδετικού esset

militibus: Έμμεσο αντικείμενο, σε δοτική, στο imperandum esset

(Sertorio): Δοτική προσωπική ποιητικού αιτίου στο imperandum esset

Παθητική σύνταξη: quod imperandum militibus esset (Sertorio)

Ενεργητική σύνταξη: quod Sertorius militibus imperare deberet

Εννοείται ότι η αντίστροφη πορεία ακολουθείται κατά τη μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική.

π.χ.

P	Αντικ. Ρήμ.	Αντικ. Απαρ.	
debemus	laudare	Murenam	(nos, εννοείται ως Υ, από την κατάληξη του ρήματος)
Υ	Κατηγ.	P	Π.Αίτιο
Murena	laudandus	est	nobis (30)

B) Απρόσωπη

Ισοδύναμες εκφράσεις της απρόσωπης σύνταξης είναι οι εξής:

I)

Debet/ oportet + απαρ. Ενεστ. Ε.Φ. του ρήματος από το οποίο προέρχεται το γερουνδιακό+Υποκ.Απαρ. σε αιτιατική + Αντ.Απαρ. (αν υπάρχει)

II)

Debeo + απαρ. Ενεστ. Ε.Φ. του ρήματος από το οποίο προέρχεται το γερουνδιακό+Υποκ. Ρήματος + Αντ.Απαρ. (αν υπάρχει)

Π.Χ.

P	A	ποιητ. Αιτ	
<u>subveniendum est</u>	reipublicae	tibi, (μαθ.33)	(subvenio + δοτική) = πρέπει να βοηθήσεις την πολιτεία

P	Υπ. Απαρ.	Υπ.ρημ.	Αντ.απαρ.	
oportet (debet)	te	subvenire	reipublicae	ή

Υ	P	Αντ.ρήμ.	Αντ.απαρ.
tu	debes	subvenire	reipublicae

Ημερομηνία τροποποίησης: 16/01/2012